

Immanuel Kant Kimdir ve Düşüncesi Nedir

Bu yazımda anlatacağım felsefik şahsiyet, Immanuel Kant, gerek düşünce biçimiyle gerekse kendine has kurduğu ödev ahlakıyla diğer filozoflardan bir adım öne çıkan, sofistike ve farklı bir filozoftur. Bu filozofu sizlerle şimdiki yazımdaki ciddiyetle ve oynama yapmaksızın bahsettiğim için çok mutluyum. Bu yazıyı sizin de aynı ciddiyet ve hayranlıkla okuyacağınızı düşündüğümden sizi daha fazla oyalamadan yazıya geçmek istiyorum. İyi okumalar.

22 Nisan 1724'te Königsberg, Almanya'da doğup 12 Şubat 1804'te ölen Immanuel Kant modern çağ felsefesinin çok önemli bir şahsiyetidir[1].

Immanuel Kant deontolojik ahlak yani iş ahlakı, iş etiğinin en önemli savunucusudur. Hatta bu felsefeyi o kadar benimsemiştir ki, kendi hayatının her parçasında da bunu uygulamıştır. Aynı kentte yaşadığı, kenttaşları Immanuel Kant'ın belirli bir zamanda bir sokaktan geçtiğini, bir yerlerde yürüdüğünü ve her şeyi bu sorumluluk bilinciyle yaptığını zamanında dile getirmişlerdir. Immanuel Kant aynı zamanda astronom, matematikçi ve çokça beğenilen bir bilgibilimcisidir. Aydınlanma çağının, en parlak isimlerinden biridir. Kant'ın etik üzerine olan bu düşünce biçimini ve Kant felsefesini daha iyi anlayabilmek için onun önceli olan David Hume(1711-1776)'un hayatı ve onun Kant'a olan etkisi önemlidir. Hume'un septisizmi Kant'ı içinde bulunduğu skolastik düşünce uykusundan çıkmasında çok etkilidir. Hume, dinlerin anlamsız etiğin öznel yani kişiden kişiye değiştiğini söylemiş ve Kant bu aykırı düşüncelere karşı kendi felsefesini oluşturmuştur[2][3].

Kant, Descartes'ten sonra ikiye ayrılan bilgi kuramında, sadece akla ya da sadece deneyle doğruya(bilgiye) ulaşacağına inananlar, Kant direkt olarak bilginin ne olduğunu ve düşünmenin sorgulamasını yapmaya başlamıştır. Kant felsefesi bilginin iki farklı kaynaktan bize geldiğini söylemiştir. Bunlar süje ve objedir. Dış dünya bilginin hammaddesini verirken, iç dünya bunu işler, biçimlendirir ve bilgi haline getirir. Kant aynı zamanda yargıları da ikiye ayırmıştır: Apriori(deney öncesi, deneyden bağımsız her süje için geçerli salt bilgidir.) ve aposteriori(gözlemlerle hata varsa onarılan ve gözlemlerle oluşan bilgilerdir.) yargılar, sentetik ve analitik yargılar[4].

Kant'ın kendisinden ve düşüncesinin işleyinin temel taşlarından, kimlerin bu felsefede etkili olduğundan bahsettik. Peki bizim bugün işleyeceğimiz Kant etiği ve uygulamalı etik nedir?

Etik Nedir?

Etik, insanlığın tanımladığı neleri yapması gerektiğini söyleyen, doğru ve yanlış

belirten köklü standartlar bütünüdür. Genel olarak haklar, adalet, yükümlülükler ve belirli faziletler(erdem) üzerinedir. Sosyolog Raymond Baumhart'ın iş adamlarına yönelttiği "Etik sizin için ne ifade ediyor?" sorusuna aldığı farklı yanıtlar etik kelimesinin aslında bir tanıma konmasının insanlar tarafından zor olduğu ve net bir tanımının konmasının zor olduğunu göstermiştir[5].

Kant etiği(Kantianizm) Nedir?

Kant etiği, aydınlanma rasyonalizminin bir eseri olup yazımızın başında belirttiğimiz üzere daha detaylı olarak şu şekilde tanımlanmıştır:Deontolojik etik yani iş etiği olarak genel bir isim verebileceğimiz Kant etiği, sadece doğal olarak iyi olanın iyi niyet olabileceğine; bir hareket sadece maxim ise iyi olabilir[6].

Maxim,özün özü bir tanım olan maxim birinin felsefesinde objektif veya subjektif kabul edilen temel bir ahlaki kural ya da prensiptir[7].

Uygulamalı etik nedir?

Uygulamalı etik çoğunlukla daha geniş bir felsefe disiplini olan etik disiplinin bir parçası olarak tanımlanmaktadır. Bu demek değildir ki, sadece filozoflar uygulamalı etik uygulayıcısıdır, ya da o verimli uygulamalı etik sadece akademik felsefe departmanlarında uygulanmaktadır. Aslında bazıları daha detaylı bakışın akademi, en azından felsefe dışındaki insanların yapabildiği görüşündedirler[8].

Kant ve Uygulamalı Etik: Kant'ın Pratik Felsefesinin Uygulamaları ve Limitler adlı kitapta Matthew C. Altman uygulamalı etiği Kant'ın baktığı biçimi değerlendirerek kullanmıştır. Kitapta bazı merkez sorulara Kant'ın teorisinden cevaplar verilmiş, aynı zamanda Kant'ın etik teorisinin bazı kısımlarına da karşı gelinmiştir. Altman, "bu kitabın Kant'ın ne etik ne de politik teorilerini yüceltmeye çalışan bir kitap olmadığını, bunun yanı sıra Kant'ın etik teorisinin uygulamalı etikteki bütün önemli soruları uygun bir şekilde cevaplayabileceğini dile getirmediğini söylemiştir." Sayfa 8'de Altman, bu kitabın amacının Kant'ın fikirlerinin savunulabileceği düzeyde savunulacağını daha fazlasının yapılmayacağını belirtmiştir. Bunun dışında kitap genel olarak temel etik problemlerini incelemektedir[9][10].

Kitabın ilk kısmında Altman, Kant etiğinin biyoetik ve çevre etiği üzerine olan önemli problemlere başarılı açıklamalar sunduğunu dile getirir. İlk bölümde bunu hayvanlara ve doğaya canilik ve acımasızlık yapan insanların, kurumlarının ve yaşamlarının da daha vahşi olacağını dile getirmekle başlar. İkinci bölümde insanlığın iyiliği için, gelecek jenerasyonların iyiliği için insanların çevreyi koruması gerekliliğine vurgu yaparak devam ettirir ve doğayı korumanın insanlara erdemli karakterler kazandıracağını söyler. Üçüncü bölüm daha çok halk sağlığı ve bunun nasıl

sağlanması gerektiği üzerinedir. Dördüncü bölümde hasta özerkliği üzerine vurgular yapan Altman ilk kısmı bu şekilde tamamlar(kitabın devamını okumanızı öneririz.)[9][10].

Son olarak Kant'ın etik üzerine kurduğu en temel varsayımı insanların özgür oluşudur. Dünya'nın etki-tepki kanunlarına göre gittiğini, ahlaki evrenin ise kendine empoze ettiği "Özgürlük Yasaları" ile hareket ettiğini söyler. Özgürlük için olan bu argümanının basit bir şekli kısaca:

1)Özgürlük olmadan, ahlaktan bahsedilemez.

2)Ahlak vardır, çünkü

3)Özgürlük vardır.

mantığı ile çıkarır.

Daha sonrasında bunu tutkularımızla, mantık arasında bağlantı kurarak devam ettirir[11].

Kaynakça

[1]https://en.wikipedia.org/wiki/Immanuel_Kant

[2]<https://plato.stanford.edu/entries/kant/>

[3]<https://reasonandmeaning.com/kants-ethics-in-detail/>

[4]<https://psikologo.com/kant-felsefesi/>

[5]<https://www.scu.edu/ethics/ethics-resources/ethical-decision-making/what-is-ethics/>

[6]https://en.wikipedia.org/wiki/Kantian_ethics

[7][https://en.wikipedia.org/wiki/Maxim_\(philosophy\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Maxim_(philosophy))

[8]<https://www.iep.utm.edu/ap-ethic/>

[9]<https://ndpr.nd.edu/news/kant-and-applied-ethics-the-uses-and-limits-of-kant-s-practical-philosophy/>

[10]Matthew C. Altman, *Kant and Applied Ethics: The Uses and Limits of Kant's Practical Philosophy*, Wiley-Blackwell, 2011

[11]<https://reasonandmeaning.com/2015/03/29/finally-kants-ethics-in-two-pages/>